

הרצאה במכון לבר-כ' באיר התשע"ד

שביעית (פ"י מג): פרוסבול אינו משפט. זה אחד מן הדברים

שהתקין היל הוקן. כשהראה שמנעו העם מלהלות זה את זה
ועוברין על מה שכותב בתורה (דברים ט"ז) השמר לך פן יהיה
דבר עם לבך בלילה וגנו. התקין היל לפrozובל זהו גוף של
פרוזובל. מוסר אני לכם איש פלוני ופלוני. הדינים שמדוברים
פלוני. שכח חוב שיש לי. שאגבנו כ"ז שארץ. והדינים חותמים
למטה או העדים.

בגיטין (לו). יומי אילא מידי, דמדאוריתא משפטא שביעית,

והתקין היל שלא משפטא? אמר אבי: בשביעית בזמן הזה, ורביה
היא, דתניא, רבבי אומר (דברים ט"ז) וזה דבר השmittah שמוט,
בשתי שmittot הכתוב בדבר, אחת שmittah קרכע ואחת שmittah
בספים, בזמן שאתה משפט קרכע אתה משפט בספים; ותקינו רבני
שאי אתה משפט קרכע, אי אתה משפט בספים; ותקינו רבני

דעתם זכר לשביעית. ראה היל שנמנעו העם מלhalbות זה את
זה, עמד והתקין פרוסבול. מי אילא מידי, דמדאוריתא לא
משפטא שביעית, ותקינו רבני דעתם? אמר אבי שב ואל
תשעה הוא. רבא אמר הפרק ב"ד היה הפרק, דאמר ר' יצחק מנין
שהפרק ב"ד היה הפרק? שנאמ' (עוזרא י') וכל אשר לא יבוא
לששת הימים עצצת הרומים והזקנים יחרם כל רכושו והוא
יבדל מקהל הגולה.

הרמב"ס (שמיטה פ"א הל"א): מצות עשה לשבות בשנה
שביעית מעבודת הארץ ועובדת האילנות, שנאמר "זשבת"
הארץ שבת ל"י" וקרוא מה, ונאמר "בחריש ובקצר תשבת" (שמות
לט). וכל העושה מלאכה מעבודת הארץ או האילנות בשנה זו
בטל מצות עשה וuber על לא תעשה, שנאמר "שבדך לא תזרע
וכרמך לא תזומר" (ויקרא כה, ד).

הרמב"ס (שמיטה פ"י הל'ט): ובזמן שהיובל נוהג דין עבד
ערבי, ודין בת ערי חומה, ודין שדה אהוזה, ומכלין גר תושב
ומכלין גר תושב ונוהגת שביעית בארץ ובדין שדה אהוזה
מקום מן התורה, ובזמן שאין היובל [נוןגן] איןנו נוהג אחד מכל
אלו חוץ משביעית בארץ, והשפטת כספים בכל מקום מדבריהם
כמו שביארנו.

מהר"י קוורקס: [ט] ובזמן שהיובל נוהג וכו'. ערכין פרק
המקדיש שדחו אין עבד ערבי וכו' שנאמר עד שנת היובל יעבד
עמך שדה אהוזה שנאמר ויצא ביובל שב לאחוזתו שדה חרמן
והיה השדה ב策תו ביובל וכו' בשדה החדרם גר תושב אתי טוב
טוב כתיב בעבד ערבי כי טוב לו עמק וכתיב בגר תושב בטוב לו
לא תוננו ומהלשותן הכתוב כאן בספרים לנו היתי אומר

דשmittot קרכעות גם בזמן הזה נוהגת לדעת ובינו מן התורה
דמדבריהם שכתב רבינו אשימייט כספים דסמייך ליה משמע
דקאי וזהו שכתב כמו שביארנו ואלו בשmittah קרכע לא ביאר
היובל נוהג אין נהג דין עבד ערבי ולא בת ערי חומה ולא שדה
אהוזה ולא שדה חרמן ואין מקבלין גר תושב ונוהגת שביעית
בארץ מדביריהם וכן השפטת כספים בכל מקום מדבריהם כמו
שביארנו ע"כ והרי זה מה מבואר שדעתו כדעת שאר הפסוקים
כאשר כתבת ריש פ"ט.

בספ' משנתה: [ט] ובזמן שהיובל נוהג נהג בח"ל וכו'. בספ'ק
דקידושין (לח): שלוח עבדים חותת הנוף היא כלומר ופשטא
שנוהג בח"ל ומשני ס"א הוואיל דכתיב וקראתם דורור בארץ
באرض אין בח"ל לא תל' יובל היא מכל מקום אם כן מה תלמוד
לומר בארץ בזמן שהדורר נהג בארץ נהג בח"ל ואיתיה בפרק

קמא דר"ה (דף ט). ומה שכתב שבעצם שהיובל אין נהג אין דין
ע"ז ודין בת ערי חומה ודין שדה אהוזה ודין שדה חרמן ואין
מקבלים גר תושב. ערכין ס"פ המקדיש שדחו (כט):

ומה שכותב חוץ משבעית בארץ וכו'. לא קאי אלא לשמתת
בספים דאיilo שביעית בארץ אף בזמן הזה הוא מה"ת כמו

שכתבות ברכ"ט: **ירושלמי גיטין** (פ"ד הל"ג דף מה ע"ג-ע"ד): וזה דבר השmittah

שםוט רבבי אומר שני שmittah שmittah ויבול בשעה שהיובל נוהג
הshmitta נוהגת מדברי תורה פסקו היובלות נוהגת השmittah
mdbrihan אימתי פסקו היובלות לכל יושבה בזמן שיושבין עליה
ולא בזמן שגלו מותוכה היו עליה ולא היו היובל נוהג תלמוד לומר
בבנימן ושבט בנימן ביהודה יכול יהא היובל נוהג תלמוד לומר
וחצץ שבט מונשה בטלוי היובלות.

הרמב"ס (היל' ע"ז פ"י הל"ד): ... ומפני מה אין מוכרים להם
במחובר, שנאמר "זלא תחטפ" שם זט, לא תתן להם חניה
בקרקע, שאם לא יהיה להם קרכע ישיבת עראי היא.

בשווית ישועות מלפני (חלק י"ד סימן נה) כתוב הה"ג אב"ד
ביאלטיק, בעסק שmittah האיך להתנהג שם, כי אם ייחדו
מלעבוד, שם האדמה ולא יוכל להתקיים בא"י וכו', והנה
אמרתי בפישיותו שטוב להתריר למכוון לנכרי ואע"פ שאסור
לייתן ולמכור קרכע בא"י, כיון שהוא לטובת היישוב, שיטא
דאין כאן איסור דלא מתנים, בפרט כמשמעות ע"מ להחזיר
DMAINI וכו'.

הרוב האדרית (עמ' פז): ומאי יכול האי אם ימכרום לשנים
אחדות באופן בטוח שיחזר לנו אח"כ, שלכארה ל"ש זה
כל לא תחנן, וכשגם כל עיקר הלאו הוא כМОבן כדי שיהי'
לנו אחיזה באח"ק ולא להם, ואם נחמיר פ"כ הרי א"ח ח'ו
שתהיה לנו. וסבירא זו מצאתם בשמו-המור שם.

שבט הארץ – (ח"א, הקדמה)

ראשי-פרקים על ערך השmittah והיובל בחו"ל ישראל בכלל
ובתחיית האומה, הארץ והتورה, באור ד', ח' העולמים
ומי בעמק כישראל גוי אחד בארץ (شمואל ב', ז', כ"ט)
גוי אחד בארץ, ודאי בארץ הם גוי אחד, עמה אקרים אחד
ולא אינון בלבד דודינו. (זהר ויקרא צ"ג ב')

הshmitta והיובל בזמנים, מתייחסים זה זהה, כמו החמה והלבנה
בעולם וכמו ישראל והאדם בנסיבות - יחס הפרט והכלל, שהם,
במובנים העצמיים יותר כי יותר רוחני, ציריכים זה זהה: פרט
הצורך לכלול וכלל הצරיך לפרט.
מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו? - סגולתה של הכנסת-
ישראל היא, שהיא מסתכלת על החיים כולה באספלדריא
המאירה של קודש, בכל עז-חייה היא מכרת, שהחיים שווים הם
את ערכם רק באותה מידה שהם אלוקים, וחיים שאינם אלוקים
אינם שווים לה מאומה. היא יודעת עוד, שבאמת אין חיים אלא
אלוקים, וחיים שאינם אלוקים אינם חיים כלל, והידיעה הזאת,
הomonah בעומק תוכנות נשמה, מטבחה עליה את חותם-ערקה
המיוחד לה, המוטבע על כל יחיד ויחיד מividah. כי אורו-וישעו
של היחיד תלויים הם במדת דיעתו את התמקות וההתבטות
של החותם הזה, של הכרת ערך החיים ורק באלוקיותם, בתוך
נשמותו. וזאת הדבקים בה' אלוקים, חיים כולכם היום.

החיים, ע"פ ערך האלוקיות שביהם, אינם מתגלים אל היחיד אלא
באאותה מידה, שהוא מתאים להיות נשאף בכל היותו בתוכוותה
של כללות האומה, להיות מזוהה נשמה העולינה, החיים
וקימת בהכרת היקר האלקי של החיים מתוך פנימיותה
הכללית.

طبع הנשמה הכללית של הכנסת-ישראל הוא אלוקיותה. לא
בחירתה גרמה לה את יתרונה האלקי, לא מצד מעשה-
הפרטיהם, לא בצדקה ויושר-לבבה באה אל מעלהה: תוכנות-
גוזעה, הגפני והרוחני, עשתה לה את חילתה ואת עוזה באלוקים,
אשר לא בבחירה לקחה אותו ולא תוכל כל קללה שלבחירה
לאבדו. יש לה, אמן, לבחירה מבוא גדול בכל סגולה טבעית,

בஹיתה טוביה תוכל לפנקה, לעדנה, להוציאה לפועל באופן שלם וחווב, וכן בהיותה רעה ושללה תוכל להחשיך את המאור שבסגולה הטבעית ולעכבר את זהרו, לטמطم את הלב לבן יחש את העשור הרוחני הצפון בתוך ח'י-הנשמה. אבל לא יוכל 5 טמטום-הלב והחשתת המאור להמשך לעולם. הסגוללה הטבעית בטוחה היא בקיומה ובהתעוררותה לתחיה.

... היחיד מתגעדר מה-החול לפרקם קרובים - בכל שבת. "בא שבת באה מנוחה", מתחילה הנפש להשתחרר מכבליה הקשים, "בימים הניה ד' לך מעצבך ומרגזך ומן העבודה הקשה אשר עבד בך", ומקשת היא לה אז נתיבות עלילות, חפצים רוחניים, כפי טבע-מקורה, "טוב להזות לה ולזומר לשמק עליון, להגיד בברך חסדק ואמונהך בילוות, עלי עשור ועלי נבל, עלי הגון בכונר". "בני ובין בני ישראל אותן היא לעולמו" יום קדש, אשר בו תגלגה נטית האומה - הנטיה של החיים האלקיים כמו שHAM - 10 ביחידה אותן היא לאומה, שיש בסגולת נשמה צורך ויכולת להתענג על ה - ונעם אלוקי, המתכנס לנקודה רוחנית של נשמה-יתרה, שרוי בלבו של כל יחיד מבניה.

את אותה הפעולה, שהשבת פועלת על כל יחיד, פועלת היא השמיטה על האומה בכללה. צורך מיוחד הוא לאומה זו, שמייהה האלquitת נטוועה בקרבה באופן בולט ונחשי, כי מזמן 20 לזמן תגלגה בתוכה המאור האלקי שלה בכל מלא זהרו, אשר לא ישכיתו ח'י - החברה-של-חול עם העמל והדאגה, ההעף והתרחות אשר להם, למען תוכל להתגלות בקרבה פנימה טהרת נשמה בכללות כמו-שהיא. ואם אותה האביריות, המוכראות להראות בעולם המעשי, גורם הרהקה לאור האלקי מתכונת עדינות-החיים המוסרית, והנגוד, המתמיד שבין השמיעיה האידיאלית להכרזה של חסד ואמת,حملת ורשות, בין הנגישה והכיפה ולהחץ הקפדה של קניין ורכוש, המוכראים להראות בעולם המעשי, גורם הרהקה לאור האלקי מתכונת 25 הכרתת האכזרית של האומה, שההרקה זו מפעפת כארס גם במסרים של היחדים - הינה הפסקת הסדר החברתי בצדדים ידועים, מתקופה לתקופה, מביאה לאומה זו, כשהיא מסודרת, על מוכונה, לידי עלייה העצמית למורמי התכונות הפנימיות שבחיים המוסריים והרוחניים, מצד התכנן האלקי שבhem, העומד למעלה מכל תכיסיס וסדר חברתי והוא מעבד 30 ומעלת את הסדרים החברתיים ונונן להם את שלומם. "וכשם שנאמר בשבת בראשית, שבת לד", כך נאמר בשבעית: שבת לד". סגולת הארץ וסגולת האומה מתאיימות יחד. כשם שהאומה היא מיוחדת להדורות האלQUITת במעמיקי ח'יה, כך הארץ, ארץ ד', היא מכירה את העם היושב עליה בנהלת 40 עולמים, הבהה ברבירות ובשבועה בבטחון נצח ישראל, המIOSד על הטבע האלקי הקבוע במטבע ארץ- חמודה נפלאה זו, המזוגת לעם זה אשר בחר לו יה ל Sanglotto. נשמת האומה והארץ יהדו פועלות את יסוד הוויתן, תובעות את תפkidן, להוציאו אל הפעל את עירגת קדושתן, בשנות-שבתו. העם פועל בchein הנפשי על הארץ, רוע ד' מתגלחה על-די השפעתו הרוחנית, והארץ פועלת על העם, להכשיר את תוכנותו לפי חפץ חיים 45 אלוקיים שלמים בתבניות.

- שנת-שבתו מוכראת היא לאומה ולארים!

שנת שקט ושלוה, באין נוגש ורודה, "לא יגש את רעה ואת אחיו כי קרא שמיטה לה", שנת שוון ומרגווע, התפשטות הנשמה בהרחבתה אל הישר האלקי המככל חיים בחסד, אין רכוש פרטיא מסויים ולא זכות קפנדית, ושלם אלקי שורר על כל אשר נשמה באפו. "והיתה שבת הארץ לכם לאכללה, לך ולעבדך ולאמתך ולשכירך ולתשבך הגרים עמק, ולבחמתך ולהיה אשר 55 בארץך תהיה כל תבואתה לאכלל".

אין חילול-קדש של קפנדנות רוכש פרטיא בכל תוצאות-יבולה של שנה זו, וחמדת-השער, המתגרה על-ידי המשור, משתכחת - "לאכללה ולא לסתורה". עין-טובה והוקהה נאמנה באה לכל,

- ברכת ד' אשר בפרי-הארץ, "לאכללה ולא להפסד". והאדם הזה אל טבעו הרען, עד אשר לא יצטרך לרופאות למחלות, שהן באוט ברובן על-ידי הרישת המשקל של החיים, בהתרחקם מטהרת הטבע הרוחני והחמרי "לאכללה, ולא למולגמא ולא לרופאה, ולא לעשות ממנה אפיקטוזין". רוח חדשה ואצלות שפוך על פניו כל, "שנת שבthon היה לארא-, שבת לה!":
- בשנה זו מתגלגה צבינה של האומה בכליל הודה, במקור רוחה האלקי. והארה זו, הבאה אחת לשבע שנים, מושכת אחריה עליות אידיאליות אלוקיות, שבבחישון האטי של הנשומות הן הולכות וכובשות להן מקום בחיים, עד שההשקפות-החיים הניבוות ממנה נשות יותר ויתור קבועות ומוסימות ופועלות, עד בא תקופה יותר ארוכה, יותר חשובה, שהיא מספקת כבר להעלות לא רק את איש-האומה היהודים ולא רק את כלותה בדרך הווה היהודי כי-אם את הדורות שלא. - היובל, זהה תקופה הרת-עולם, העורכה מיסוד החופש האלקי העlian.
- בנייה נן** (ירד סי' תנח): יח' אך מצאתי בס' כתור ופרח פרק עשר עלי ר' ישראל הדר בעיר שכולה עכ"ם בא"י ורצו להעתיק דירותו לעיר אחרת ושׂו שם בית יכול למוכרה לגויים כי הוא מתירא שהגויים יחריבוהו או שיחזקו בו וידרו שם בע"כ עכ"ל יע"ש. וא"כ ה"ה ב"ג' שירא שאם לא ימכו וע"כ לא יעבור בו בשבעית עי"ז ייחזקו בו המערדים על השדות וב"ש שיכול אח'כ' לחזור לקנותו מגוי. וכן בהסתמך אצלו לחזור ולקנותו לאחר שבעית:
- (יט) נשוב לדין היתר הפירות. הסומך על סה"ת משום הפס"מ שכר עבוחתם שם יה' מחובין לנוהג בה קדושת שביעית לאכללה ולא לסהורה ושאר דברים לא יטפיק ויחסר הרבה משכר עבודה. לא הפסיד. וכ"ש גוף עובודת ישראל לפמ"ש מעלהו שאם לא יי' עובדים הי' נחטטים השדות ביד המערר ואיכא הפסד גדול יכולם לסומך על סה"ת בן נ"ל:
- ירושלמי ערלה (פי"א הל'ג)**: ר' יוחנן בשם ר' ינאי אילן שנטעו בתוך הבית חיב בערלה ופטו מן המעשיות דכת' עשר תעשר את כל תבאות זרעך היוצא השדה ושביעי' צריכה דכת' ושבת הארץ שבת לך וכתיב שדק לא תזרע וכרכך לא תזמור.
- הרמב"ט** (הלו' מעשר פ"א הל'ג): אילן שנטעו בתוך הבית פטור ממעשרות שנאמר עשר תעשר את כל תבאות זרעך היוצא השדה, ויראה לי שהוא חיב במעשרות מדריביהם שחרי'iana העומדת בחזר חיב לעשר פירותיה אם אספן כאחת.+/השנת הראב"ד אילן שנטעו בתוך הבית וכו' עד אם אספן כאחת. א' לא נראה כן בגמרה דמעשרות שנחלקו ר'ע וחכמים בתבואה שהבאייה שליש ביד עכ"ם בסוריא ומקרה לישראל והוסיפה דר'ע אזיל בתר שליש ראשון וחכמים בתר שליש אחרון עי' באותה שמועה והראיה שהבאייה מהזר אינה יכולה דחזר שנטעה או שזרעה הינו שדה ולא עוד אלא מקען נמי קבעה.+
- فات השולחן** (סוסי' כ' סע' כד): אילן שנטעו בתוך הבית הרוי זה ספק אם נהוג בו כל דיני שביעית.
- החזיא** (שביעית סי' כ"ו אות ד'): ואף בעצץ שאינו נקוב בבניין, הדעת נוטה להחמיר, אלא מי שסומך על פאה"ש בעצץ שאינו נקוב בבניין, אין לנו כח למחות דיש להם על מי שישמכו כיוון שאין עצץ שאינו נקוב מפורש בגמ', ומה שאינו מפורש בגמ' נהגי הפסיק לסתוף זה לקולא.
- הרמב"ט** (תרומות פ"א הל'ב): ארץ ישראל האמורה בכל מקום היא הארץ שכבש אונן מלך ישראל או שופט או נבי' מדעת רוב ישראל, וזה הוא הנקרא כבוש רבים. אבל ייחיד מישראל או משפחה או שבת שהלכו וכבשו לעצמן מקום, אפילו מן הארץ שנשניתה לאברהם, איןנו נקרא ארץ ישראל כדי שניהגו בו כל המצוות. ומפני זה חילק יהושע ובית דינו כל ארץ ישראל לשבטים ואף על פי שלא נקבעה, כדי שלא תהיה כבוש ייחיד כשיעלה כל שבת ושבט יקבע חלקו.